

ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਜੇ.
ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਬਾਲੇ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ
ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦਾਰ
2021 ਦਾ CRWP ਨੰਬਰ 10366
03 ਨਵੰਬਰ, 2021

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਅਨੁਛੇਦ 226—ਗਾਰਡੀਅਨ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1890—ਅਧਿਆਇ 2 ਦਾ S.12—ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ—ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ - ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। —ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ—ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂ.ਕੇ. ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ—ਇਸ ਲਈ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਗਾਰਡੀਅਨ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1890 ਦੇ ਚੈਪਟਰ 2 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਟਾ 12 ਸਾਲ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਡੀਏਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੮)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4-ਚਾਚਾ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ

ਕੱਢਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੀ ਭਲਾਈ

ਬੱਚਾ, ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਗਾਰਡੀਅਨ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1890 ਦੇ ਚੈਪਟਰ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 10)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੀ

ਸੀ ਐਲ ਪਵਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਚਦੇਵ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.4 ਦੇ ਵਕੀਲ

ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੇਵਿੰਗ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ- ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ- ਹੈਰੀ ਬੇਲ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਰਗੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ-ਹੈਰੀ ਬੇਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, 2021 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ 77 ਸਾਲ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.4, ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਚਾਚਾ (ਤਾਇਆ) ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਦਾਦਾ-ਦਾਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਬਹੁਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ-ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਉਕਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਜੋ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਦਾ ਪਿਤਾ

(Ashok Kumar Verma, J.)

ਹੈ, ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਘੜਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਕਰੀਬ 12 ਸਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਲਿਵ-ਇਨ-ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ

ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1890 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਅ ਹੈ।

(4) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

(5) ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 29.10.2021 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਮੋਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ., ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ ਭਾਵ 2.11.2021 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 02.11.2021 ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਐਲ. ਪਵਾਰ ਨੇ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਐਸਐਸਪੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਜ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਸੋਮ ਨਾਥ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਥਾਣਾ ਬਿਲਗਾ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ., ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(6) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚੇ- ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਆਈ ਸੋਮ ਨਾਥ ਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਐਸ ਸਚਦੇਵ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 14 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡੀਏਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 7 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਅੱਜਲਾ ਵਿਖੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਦਾਦੀ (ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂ.ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(7) ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੀਏਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਲਪਨਾ ਦੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਜ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

(8) ਗੋਹਰ ਬੇਗਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਬਨਾਮ ਸੁੱਗੀ ਉਰਫ ਨਜ਼ਮਾ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ¹ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਦਾ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੂਜ਼ੇਨੀਆ ਆਰਚੇਟੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਕੋਰਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ²ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਟਾ 12 ਸਾਲ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਡੀਏਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(9) ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4-ਚਾਚਾ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਗਾਰਡੀਅਨ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1890 ਦੇ ਚੈਪਟਰ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(11) ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, 5.11.2021 ਨੂੰ ਯੂ.ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਐਸ.ਆਈ. ਸੇਮ ਨਾਥ, ਥਾਣਾ ਬਿਲਗਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੱਚੇ

(Ashok Kumar Verma, J.)

ਮਾਸਟਰ ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਨੂੰ ਅਜ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸਐਸਪੀ ਜਲੰਧਰ (ਦਿਹਾਤੀ) ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਵੇਟਿੰਗ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ- ਹੈਰੀ ਬੇਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(12) ਮੇਰੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਇਹ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰਡੀਅਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ।

² 2005 (1) ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 259

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ